

דף מו.

עין משפט א.

או"ח סימן קפז סעיף יד

יה. טו. אם המסובים הרבה ^ו הגדול שבכולם בוצע ^ז.

ואם יש עמהם בעל הבית הוא בוצע אפי' האורח גדול.

הגה: ובאין בעה"ב והם שווים ואחד מהם כהן מצוה להקדימו ^ח, ואם הכהן

עם הארץ הת"ח קודם לו, אבל אם הכהן גם ת"ח אלא פחות מן השני

טוב להקדים הכהן אבל אין חיוב בדבר ^ט.

והמברך יאמר תחילה ברשות מורי ורבותי ^י.

ו. ואפי' הם שנים, ט"ז ס"ק י"ד.

ז. באין בניהם בעה"ב או שכולם בעה"ב, וגדול היינו בחכמה, והגדול יכול לתת רשות למי שירצה.

ו. אם היו ב' ת"ח שווים אבל אחד בן ת"ח עצום והשני גם אביו ת"ח אבל פחות יקדימו זה שאביו ת"ח עצום.

ז. ת"ח מפולפל ות"ח פחות אבל הוא מורה הוראה, המורה הוראה קודם, כה"ח אות צ"ז, והוא מסוף הוריות.

ח. חתן בוצע ביום חתונתו אע"פ שיש גדולים ממנו, כ"י בשם התוס', ומ"א ס"ק כ"ט.

ה. מדין "וקדשתו" וכן הוא בשו"ע כסי' ר"א סעיף ב', ואם הכהן ירצה רשאי לכבד ישראל.

ואם אחד מהם לוי ואין שם כהן, הלוי קודם לישראל.

ו. ובמ"א כסי' ר"א ס"ק ד' הביא בשם הירושלמי בסוף הוריות וכן הוא בספרי דדוקא בזמן הדוכן היה לוי קודם, אבל בא"ר כתב דגם בזה"ז לוי קודם לישראל, וע"כ יש להחמיר, כה"ח אות ק"א.

ט. כתב העו"ת דהב"ח סובר שיש חיוב בדבר, אבל הא"ר כתב דגם להב"ח אין חיוב בדבר ואין מחלוקת בזה.

י. וע"י שמקדים בזה מאריך ימים, מגמ' מגילה כ"ח ע"א, מ"א ס"ק ל"א.

ואם בעה"ב עמהם אפי' כהן עמהם בעה"ב קודם משום שבוצע בעין יפה, אך טוב שיטול רשות מהכהן וכן המנהג שאומרים ברשות הכהן.

ובעל הבית היינו בעל הסעודה.

י. גם בשעת הזימון נהגו לומר וברשות כל המסובין כל אחד לפי כבודו ולפי מעלתו כדי

שלא יחזיק עצמו שהוא גדול והם משיבים משום ענוה כבודו בראש, כה"ח אות ק"ז.

וצ"ל דברשות מורי ורבותי הוי כצורך הסעודה.

ועיין בכה"ח אות ק"ח בענין אמירת סברי מרנן והעונים אומרים לחיים.

עין משפט ב.

או"ח סימן רא סעיף א

א. הגדול ^ב מברך על הכוס ואפי' בא בסוף, ואם רצה לתת רשות לקטן לברך רשאי, וכל זה באין שם אורח ^ל אבל ביש שם אורח הוא מברך אפי' בעה"ב גדול ממנו, כדי שיברך לבעה"ב ^מ.

ב. ברכת האורח לבעה"ב כך היא, יהי רצון שלא יבוש ולא יכלם לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, ויצליח בכל נכסיו, ויהיו נכסיו מוצלחים וקרובים ^נ לעיר וכו'...

ואם בעה"ב רוצה לוותר על ברכת האורח ולברך ברכת המזון בעצמו רשאי.

עין משפט ג.

או"ח סימן ר סעיף ב

ב. אינו צריך להפסיק אלא עד שיאמר ברוך שאכלנו משלו ואח"כ חוזר וגומר סעודתו בלא ברכה בתחלה ^ס.

הגה: וי"א דצריך להפסיק עד שיאמר המזמן ברכת הזן את הכל, וכן נוהגין.

כ. היינו בחכמה, והיום לא נהגו להקפיד בזה שלא יבואו לומר זה גדול יותר, לבוש. אך מנהג בני ספרד להקפיד לתת לגדול שהוא יזמן, כה"ח אות ג'.

ל. ובליל פסח בעה"ב מברך אף שיש שם אורח כמ"ש בסי' תע"ט ברמ"א, כה"ח אות ו'.

ומה שהאורח מברך דוקא בהגון בעיני בעה"ב, ב"י, וע"פ הזוהר בפ' בלק דף קפ"ז ע"ב מי שאומר ד"ת על השולחן הוא צריך ליקח הכוס ולברך, שם אות ט'. ואם יש הרבה אורחים יתנו לגדול שבהם.

מ. ובדרשות מהר"ש הביא על הפסוק וברכת "את" ה' אלהיך "את" לרבות ברכת אורח לבעה"ב.

וואם האורח אוכל בתשלום א"צ לברך לבעה"ב, ורק באוכל בחינם, שם.

נ. עיין בכה"ח אות י"ב נוסח ברכת האורח בחתן וכלה, ובמילה ועוד.

וכשהבן מברך לאביו יאמר הרחמן הוא יברך את אבי מורי בעה"ב הזה ואת אמי מורתי בעלת הבית הזה וכו'.

יש לתת הכוס של ברהמ"ז למי שידוע שהוא בקי לברך ואין מגמגם בלשונו כדי שהשמחה תהיה בשלימות. והיום שכל אחד מברך לעצמו כל אחד מברך לבעה"ב, וא"כ בעה"ב לא יפסיד הברכה ויברך בעצמו על הכוס ולא יניח המצוה לעשותה ע"י אחרים, כה"ח אות י"ט.

ס. ואם לא היה בדעתו בעת הקידוש גם לשתות בתוך הסעודה, וגם אינו רגיל לשתות הוי כנמלך ומברך על יין שבתוך המזון, ט"ז ס"ק ד'.

עין משפט ד.

או"ח סימן קצד פעיף ג

ג. שלשה שאכלו ואין אחד מהם שיודע ברהמ"ז אלא כל אחד יודע ברכה אחרת חייבים בזימון ע אפי' שאין בהם מי שיודע ברכה רביעית.

דף מו:

עין משפט א.

או"ח סימן קפט פעיף ב

ב. בבית האבל אומר: ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם האל אבינו מלכנו בוראנו גואלנו קדושנו קדוש יעקב, המלך החי הטוב והמטיב, אל אמת דיין אמת וכו'.

יו"ד סימן שע"ט פעיף א

א. כשמברכים ברכת המזון בבית האבל אומר ברכה רביעית בנוסח הזה פ, בא"י אמ"ה האל אבינו מלכנו בוראנו גואלנו קדושנו קדוש יעקב, המלך החי הטוב והמטיב אל אמת דיין אמת שופט בצדק וכו'.

הגה: לוקח נפשות במשפט שליט בעולמו לעשות בו כרצונו, כי כל דרכיו במשפט ואנחנו עמו ועבדיו, ובכל אנחנו חייבים להודות לו ולברכו, גודר פרצות ישראל הוא יגדור הפרצה הזאת מעלינו ומעל אבל זה לחיים ולשלום א.

ע. והיינו שהראשון שיודע ברכה ראשונה יברך בקול ויכוון להוציא האחרים וכן השני, וכן השלישי.

ואם אף אחד מהם לא יודע ברכת הזימון יברכו בלי זימון דאין זה מעכב, כה"ח אות י"ח. פ. מימרא דמר זוטרא בברכות מ"ו ע"ב.

צ. וממשיך הוא גומלנו הוא יגמלנו וכו'. ש"ך.

עין משפט ב.

או"ח סימן קצב פ"א

א. היו המסובין שלשה חייבים בזימון ק שאומר אחד מהם נברך שאכלנו משלו, והם עונים ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו ר, והוא חוזר ואומר ברוך שאכלנו משלו ובטובו חיינו ש.

ב. גם אם הם ד' טוב יותר לומר נברך שאכלנו כדי לכלול עצמו ולא "ברכו" ת שאכלנו משלו.

ג. אם הם עשרה א צריך להזכיר שם ה' שאומר נברך אלהינו וכו' והם עונים ברוך אלהינו שאכלו משלו. ואין לומר לאלהינו בלמ"ד ב.

ד. בין שיהיו עשרה או מאה או אלף או יותר כך הם מברכים ואין משנים מנוסח זה, וכל האומר "מטובו" ג או במקום חיינו "חיים" הרי זה עם הארץ.

או"ח סימן ר פ"ב

עין לעיל דף מו. עין משפט ג.

ק. ובפתח הדביר אות ד' כתב דברכת הזימון מן התורה אפי' בג', אבל היפה ללב אות א' כתב דבג' הוא מדרבנן אבל בעשרה שיש הזכרת ה' מן התורה, וי"א דגם בעשרה הוא מדרבנן, ועיין בכה"ח אות א'. ושם מש"כ בשם הזוהר בענין אמירת הזימון. וס' אם הבן מברך יאמר ברשות אבי מורי ואם יש כהן יאמר ברשות הכהן, ועיין בכה"ח אות ב' דבשבת נוהגין להוסיף ברשות שבת מלכתא, ובסוכה מוסיפין ברשות ז' אושפיזין עילאין קדישין, וכ"כ הבן איש חי. ואין מזמנין אלא על הפת לדינא וכ"מ מדברי הזוהר פ' בלק דף קפ"ו ע"ב, ובשער המצות פ' עקב.

ר. וא"צ לומר ובטובו "הגדול" חיינו, כה"ח אות ז'.

ש. ואין לומר ברוך הוא וברוך שמו גם בעשרה שמזמנים בשם דשב ואל תעשה עדיף, כה"ח אות ח'.

ת. ובברכות ק"ש שאומר "ברכו" את השם, שם שאני כיון שאומר המבורך כולל בזה עצמו לא כן בזימון בבהמ"ז.

א. ואם טעה המזמן ואמר אלהינו בלי עשרה העונים יענו בלי שם והוא חוזר אחריהם ג"כ בלי שם.

ב. דלגבי ברכה לא נאמר בלמ"ד דכתיב "ברכו עמים אלהינו".

ג. דמשמע רק מטובו ולא כל טובו וע"כ הוא טועה, וגם במילת חיים במקום חיינו מוציא עצמו מן הכלל.

עין משפט ד. אור"ח סימן קפה פעיף ב

ב. אם רבים מסובין בסעודה, הגדול נוטל ידיו ראשון, אבל הרא"ש היה רגיל ליטול בסוף ^ד שלא להפסיק וגם שלא לדבר.

עין משפט ה ו. אור"ח סימן קפא פעיף ו

ו. אם המסובין הרבה עד חמשה מתחילין מן המברך ^ה שהוא יעשה מים האחרונים קודם, ואם הם יותר מתחילין מן הקטן. ואין מכבדין זה את זה ליטול עד שמגיעין לחמשה האחרונים ואז מתחילין מן המברך.

עין משפט ז. יו"ד סימן רמב פעיף יז

ז. כה. שלשה שהיו מהלכים בדרך הרב באמצע והגדול לימינו והקטן לשמאלו.

הגה: מה שאין מכבדין אלא בפתח הראוי למזוזה היינו כשכל אחד הולך לדרכו ^י ואינן בחבורה אחת, אבל אם הם בחבורה אחת מכבדים בדרכים.

הגה: במקום הסכנה א"צ לכבד כלל.

ד. אף דבכרייתא אמרו גדול נוטל בראש שאני בזמן התלמוד שהיה לכל אחד שולחן בפני עצמו והיה האוכל אוכל מיד אבל עכשיו שאוכלים כולם בשולחן אחד אין כבוד לגדול ליטול תחלה ולהמתין, ולדעת הב"ח מה שעשה הרא"ש אינו אלא חומרא, כה"ח אות י'.

ו. והנכון שכל אחד יברך המוציא לעצמו ולא ימתינו זה על זה ואז הגדול יטול בראשונה, כה"ח אות י"א. וכתב השל"ה שהאדם צריך להיות בקי מאוד בהלכות נט"י כי רבים הם.

ה. דאם הם יותר המברך היה מפסיק הרבה בין נטילה לברכה.

ו. משבת דף נ"א ע"ב בתוס' שם, לפ"ז אם הולכים בחבורה אחת יש לכבד גם בפתח שאינו ראוי למזוזה. וכתב בכרכי יוסף דבפתח הראוי למזוזה שצריך לכבד אחרי שנכנס האדם הגדול שבניהם או יצא א"צ שהאחרים יכבדו זה את זה והוא מתשובת הגאונים כתב יד, וזהו כבודו של גדול.